T093 ATĐ 5 (50) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q143-Căn Uẩn-Luận về Căn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 775

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA QUYEÅN 143

LUAÄN VEÀ CAÊN (Phaàn 2)

Hoûi: Dó tri caên laø theá naøo? Ñaùp: Ñaõ Kieán ñeá, ñaõ Hieän quaùn, caùc Tueä veà Hoïc-Tueä caên vaø Caên voán coù, Tín giaûi-Kieán chí-Thaân chöùng, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñaõ Hieän quaùn laïi tieáp tuïc Hieän quaùn, ñoù goï laø Dó tri caên. Trong naøy, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñaõ thaáy roõ cho neân goïi laø ñaõ Kieán ñeá, ñaõ Hieän quaùn cho neân goïi laø ñaõ Hieän quaùn. Caùc Tueä veà Hoïc- Tueä caên, ñaây laø noùi veà Tueä caên vaø Caên voán coù. Tín giaûi-Kieán chí-Thaân chöùng, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñaõ Hieän quaùn laïi tieáp tuïc Hieän quaùn, laø noùi veà taùm Caên coøn laïi. Toaøn boä chín Caên naøy goïi laø Dó tri caên. Hoûi: Nhöõng ngöôøi Voâ hoïc ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá cuõng trôû laïi Hieän quaùn, nhö töø Thoái phaùp chuyeån ñeán Tö phaùp, cho ñeán töø Kham ñaït phaùp chuyeån ñeán Baát ñoäng, vì sao chæ noùi laø Hoïc trôû laïi Hieän quaùn chöù khoâng phaûi laø Voâ hoïc? Ñaùp: Cuõng caàn phaûi noùi veà Voâ hoïc maø khoâng noùi, thì neân bieát laø coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy neâu ra phaàn ñaàu-hieån baøy phaàn sau, neáu noùi veà Hoïc trôû laïi Hieän quaùn, thì neân bieát laø ñaõ noùi ñeán Voâ hoïc cuõng trôû laïi Hieän quaùn. Nhö neâu ra phaàn ñaàu-hieån baøy phaàn sau, neâu ra môùi tieán vaøo-hieån baøy ñaõ vöôït qua, neâu ra gia haïnh-hieån baøy cöùu caùnh, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoaïn boû phieàn naõo chöa töøng ñoaïn boû, ñaït ñöôïc quaû Sa-moân chöa töøng ñaït ñöôïc, thì noùi laø trôû laïi Hieän quaùn; Voâ hoïc luùc baáy giôø khoâng phaûi laø ñoaïn boû phieàn naõo chöa töøng ñoaïn boû, cuõng khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc quaû Sa-moân chöa töøng ñaït ñöôïc, vì vaäy khoâng noùi ñeán.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 776 Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoaïn boû Ly heä ñaéc chöa töøng ñoaïn boû, ñaït ñöôïc

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 777

Ly heä ñaéc chöa töøng ñaït ñöôïc, thì noùi laø trôû laïi Hieän quaùn; Voâ hoïc luùc baáy giôø tuy ñaït ñöôïc Ly heä ñaéc chöa töøng ñaït ñöôïc, maø khoâng ñoaïn boû Ly heä ñaéc chöa töøng ñoaïn boû, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Nhö ñoaïn boû Ly heä

ñaéc-ñaït ñöôïc Ly heä ñaéc, tröø boû loãi laàm-tu taäp coâng ñöùc, buoâng boû yeáu keùm-chöùng ñöôïc vi dieäu, loaïi tröø khoâng coù nghóa-giöõ laáy coù nghóa, khoâng coøn noãi khoå khao khaùt cuûa aùi-tieáp nhaän nieàm vui khoâng coù noùng böùc, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Rôøi boû khoâng coù trí chöa töøng rôøi boû, ñaït ñöôïc trí chöa töøng ñaït ñöôïc, thì noùi laø trôû laïi Hieän quaùn; Voâ hoïc luùc baáy giôø tuy ñaït ñöôïc trí chöa töøng ñaït ñöôïc, maø khoâng phaûi laø rôøi boû khoâng coù trí chöa töøng rôøi boû, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Neân bieát ñaây laø döïa vaøo nhieãm vaø khoâng coù trí maø noùi. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân noùi Hoïc trôû laïi Hieän quaùn chöù khoâng phaûi laø Voâ hoïc. Hoûi: Cuï tri caên laø theá naøo? Ñaùp: A-la-haùn khoâng coøn laäu, caùc Tueä thuoäc Voâ hoïc-Tueä caên vaø Caên voán coù, Tueä giaûi thoaùt-Caâu giaûi thoaùt coù theå ñaït ñöôïc nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi. Trong naøy, A-la-haùn khoâng coøn laäu, caùc Tueä thuoäc Voâ hoïc-Tueä caên, ñaây laø noùi ñeán Tueä caên vaø Caên voán coù. Tueä giaûi thoaùt-Caâu giaûi thoaùt coù theå ñaït ñöôïc nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi, laø noùi ñeán taùm Caên coøn laïi. Toaøn boä chín Caên naøy goïi laø Cuï tri caên. Hoûi: Hoïc thì cuõng coù nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi, vì sao chæ noùi ñeán Voâ hoïc? Ñaùp: Cuõng caàn phaûi noùi veà Hoïc maø khoâng noùi, thì neân bieát laø coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy neâu ra phaàn cuoái-hieån baøy phaàn ñaàu, neáu noùi ñeán Voâ hoïc ñaït ñöôïc nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi, thì neân bieát laø ñaõ noùi veà Hoïc cuõng ñaït ñöôïc nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi. Nhö neâu ra phaàn cuoái-hieån baøy phaàn ñaàu, neâu ra ñaõ vöôït qua-hieån baøy môùi tieán vaøo, neâu ra cöùu caùnh-hieån baøy gia haïnh, neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, ñaây laø noùi veà teân goïi thuoäc thaéng nghóa, duøng phaùp maø noùi thì phaùp Voâ hoïc laø hôn haún, duøng Boå-ñaëc-giaø-la maø noùi thì Boå-ñaëc- giaø-la Voâ hoïc laø hôn haún. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi ñeán ngöôøi ñaït ñöôïc nieàm vui Khinh an chöù khoâng phaûi laø do phieàn naõo noùng böùc laøm toån haïi, Hoïc tuy ñaït ñöôïc nieàm vui Khinh an maø haõy coøn bò phieàn naõo noùng böùc laøm toån haïi, vì vaäy khoâng noùi ñeán.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 778

Laïi nöõa, trong naøy noùi ngöôøi tieáp nhaän nieàm vui Khinh an töï taïi roäng lôùn, bôûi vì Hoïc ñoái vôùi nhöõng vieäc laøm maø coù nhöõng vieäc laøm, tuy tieáp nhaän nieàm vui Khinh an maø khoâng töï taïi, cuõng khoâng roäng lôùn; nhö vò vua chöa tröø heát taát caû giaëc thuø, tuy tieáp nhaän nieàm vui cuûa moät vò vua maø khoâng töï taïi, cuõng khoâng roäng lôùn, Hoïc cuõng nhö vaäy cho neân khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi ñeán ngöôøi ñaõ chaám döùt phieàn naõo, yù noùi veà ngöôøi ñaõ ñaày ñuû töôùng Maâu-ni; Hoïc thì khoâng nhö vaäy, cho neân khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi ñeán ngöôøi coù nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi, khoâng coù nieàm vui truù trong thaân ñôøi sau; Hoïc ñoái vôùi hai ñôøi ñeàu coù nieàm vui an truù, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân Voâ hoïc noùi ñeán nieàm vui an truù chöù khoâng phaûi laø Hoïc. Hoûi: Laø coù A-la-haùn ba Minh hay khoâng? Neáu coù thì vì sao trong naøy khoâng noùi? Neáu khoâng coù thì trong kinh Töù Cöû laøm sao thoâng hieåu? Nhö

noùi: “Toân giaû Xaù-lôïi-töû cung kính chaép tay thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Thöa Ñöùc Theá Toân! Naêm traêm Tyø kheo naøy, maáy vò laø ba Minh, maáy vò laø Caâu giaûi thoaùt, maáy vò laø Tueä giaûi thoaùt?” Trong naøy, döïa vaøo luaän maø phaùt sinh luaän, Toân giaû Xaù-lôïi-töû bieát söï vieäc naøy hay khoâng? Neáu bieát thì vì sao laïi hoûi? Neáu khoâng bieát thì laøm sao ñöôïc goïi laø Thanh vaên Ba-la-maät-ña? Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Toân giaû aáy bieát. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì vì sao laïi hoûi? Ñaùp: Cuõng coù luùc bieát maø hoûi, nhö trong Tyø-naïi-da noùi: “Luùc baáy giôø Ñöùc Theá Toân bieát maø coá tình hoûi.” Vì vaäy khoâng caàn phaûi bôûi vì bieát maø ngaên chaën caâu hoûi aáy. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán lôïi ích theâm cho ngöôøi khaùc. Nghóa laø Xaù-lôïi-töû tuy töï mình bieát roõ raøng, maø bieát trong chuùng coù ngöôøi khoâng bieát, bôûi vì khoâng coù löïc Voâ uùy cho neân khoâng theå naøo thöa hoûi vôùi Ñöùc Phaät, Xaù-lôïi-töû khoâng coù sai laàm naøy, vì lôïi ích cuûa ngöôøi khaùc cho neân môû lôøi thöa hoûi. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán töø trong caùi chung hieån baøy veà sai bieät. Nghóa laø Ñöùc Phaät vì naêm traêm Tyø kheo maø thuyeát phaùp, hoï nghe ñeàu ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn, vónh vieãn ñoaïn boû thaân ñôøi sau goïi laø hôïp vôùi taâm Phaät. Taát caû höõu tình chaân thaät goïi laø hôïp vôùi taâm Phaät, ñoù laø ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn vónh vieãn ñoaïn boû thaân ñôøi sau. Toân giaû Xaù-lôïi-töû daáy leân suy nghó naøy: Caùc Tyø kheo aáy tuy ñeàu ñaït ñöôïc

quaû A-la-haùn, vónh vieãn ñoaïn boû thaân ñôøi sau, maø chöa bieát trong soá aáy ngöôøi naøo töø tröôùc ñeán nay thöôøng xuyeân tu gia haïnh, ngöôøi naøo khoâng nhö vaäy? Muoán töø trong caùi chung hieån baøy coù sai bieät, cho neân ñöa ra caâu hoûi aáy. Coù ngöôøi noùi: Ñöùc Theá Toân tröôùc ñoù vì naêm traêm Tyø kheo maø thuyeát phaùp khieán cho ñeàu truù trong quaû vò, Toân giaû Xaù-lôïi-töû vì muoán hieån baøy veà ñaïo aáy coù sai bieät, cho neân thöa hoûi. Coù ngöôøi noùi: Ñöùc Theá Toân tröôùc ñoù vì naêm traêm Tyø kheo maø thuyeát phaùp khieán cho truù vaøo giaûi thoaùt voâ vi bình ñaúng, Toân giaû Xaù- lôïi-töû bôûi vì muoán hieån baøy veà giaûi thoaùt höõu vi aáy khoâng phaûi laø khoâng coù khaùc nhau, maø ñöa ra caâu hoûi aáy. Coù ngöôøi noùi: Toân giaû muoán hieån baøy roõ raøng veà kho taøng coâng ñöùc aån kín khieán cho theá gian cuøng bieát; nhö kho taøng caát giaáu ôû theá gian do ñaát che laáp cho neân ngöôøi theá gian khoâng thaáy, neáu nhôø vaøo söï khai phaù môùi thaáy ñöôïc kho taøng aáy, thì sinh ra yù töôûng hieám coù. Nhö vaäy, kho baùu coâng ñöùc bôûi vì ñaát Thieåu duïc che laáp cho neân theá gian khoâng coù ai bieát, do Xaù-lôïi-töû ñaõ hieån baøy roõ raøng cho neân ngöôøi theá gian cuøng bieát maø sinh ra yù töôûng hieám coù. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán gôïi môû suy nghó taêng thöôïng cuûa thí chuû. Coù caùc thí chuû trong boán thaùng muøa möa, ñem aùo quaàn… cung caáp cho Taêng chuùng, nhöõng ngöôøi aáy coù luùc naûy sinh yù nieäm: Thöûa ruoäng maø mình cuùng döôøng laø toát ñeïp hay khoâng? Vì muoán khieán cho nhöõng ngöôøi aáy sinh taâm quyeát ñònh, bieát raèng chuùng ta ñaõ gieo troàng phöôùc thieän vaøo thöûa ruoäng toát, thaät laø vui söôùng, coâng lao ñaõ laøm khoâng uoång phí. Vì vaäy Toân giaû ñöa ra caâu hoûi nhö vaäy. Coù ngöôøi

noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán hieån baøy veà nghi thöùc cuûa thaày troø, phaùp thuaän theo nhö vaäy. Nghóa laø phaùp cuûa ñeä töû neân thöa hoûi vôùi thaày, phaùp cuûa thaày neân daïy cho ñeä töû. Coù ngöôøi noùi:Bôûi vì Toân giaû hieån baøy chính mình caàu phaùp khoâng coù chaùn ngaùn, lìa xa nhöõng taâm lyù löôøi nhaùc khinh maïn, khieán cho ngöôøi khaùc cuõng nhö vaäy, vì theá cho neân thöa hoûi. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán ñoaïn boû taâm lyù cuûa ngöôøi theá gian, coù chuùt hieåu bieát thì sinh ra kieâu ngaïo, khoâng hoûi ngöôøi khaùc. Toân giaû nghó raèng: Trí tueä cuûa ngöôøi theá gian, ôû trong möôøi saùu phaàn maø toâi voán coù, khoâng coù theå baèng moät phaàn, toâi haõy coøn hoûi ngöôøi khaùc, huoáng gì laø caùc oâng bieát chuùt ít-thaáy chuùt ít maø khoâng hoûi hay sao? Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán hieån baøy lìa boû söï keo kieät baån thæu veà phaùp. Nghóa laø ngöôøi keo kieät veà phaùp thì luùc gaëp ngöôøi khaùc

hoûi, haõy coøn khoâng sinh taâm vui veû, huoáng gì laø töï mình hoûi. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Toân giaû muoán ngaên chaën söï phæ baùng cuûa ngoaïi ñaïo. Nghóa laø caùc ngoaïi ñaïo luoân luoân phæ baùng Ñöùc Phaät raèng: Sa-moân Kieàu-ñaùp-ma thaâu nhieáp tieáp nhaän OÂ-ba-ñeå-sa-caâu-luõ-ña, cho neân ñeâm thì ñi theo thoï phaùp, ngaøy thì noùi cho ngöôøi khaùc. Neáu Toân giaû Xaù-lôïi-töû ôû tröôùc Ñaïi chuùng, chaép tay cung kính maø thöa hoûi, thì söï phæ baùng naøy lieàn chaám döùt. Coù ngöôøi noùi: Toân giaû muoán hieån baøy ñeä töû cuûa Ñöùc Theá Toân voán coù caùch noùi kheùo leùo, ñeàu caàn phaûi coù söï aán chöùng cuûa Ñöùc Phaät, cho neân ñöa ra caâu hoûi naøy. Nhö caùc quan do nhaø vua ñieàu khieån voán coù aán daáu sôù ñieäp, neáu khoâng coù daáu aán cuûa nhaø vua thì moïi ngöôøi khoâng chaáp nhaän, ñi ñeán cöûa aûi… ñeàu bò laøm cho chöôùng ngaïi; neáu coù daáu aán cuûa nhaø vua thì moïi ngöôøi ñeàu tin nhaän, maø ñi qua khoâng trôû ngaïi gì. Nhö vaäy, ñeä töû cuûa Ñöùc Phaät voán coù caùch noùi kheùo leùo, neáu khoâng coù söï aán chöùng cuûa Ñöùc Phaät thì ngöôøi khaùc khoâng tin nhaän, sau khi Nhö Lai dieät ñoä taát caû boán chuùng cuõng khoâng cung kính tieáp nhaän; neáu ñöôïc Ñöùc Phaät aán chöùng thì ngöôøi nghe vaâng lôøi thöïc haønh, boán chuùng cuõng sinh taâm cung kính toân troïng ñoái vôùi giaùo phaùp ñeå laïi. Bôûi vì nhöõng duyeân naøy cho neân Toân giaû Xaù-lôïi-töû ñöa ra caâu hoûi naøy. Hoûi: Neáu khoâng coù A-la-haùn ba Minh, thì kinh aáy ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Ñaùp: Neân noùi laø coù A-la-haùn ba Minh. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì kinh aáy deã daøng thoâng hieåu, trong naøy vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Trong naøy neân ñöa ra caùch noùi naøy: Vaø Caên voán coù-Tueä giaûi thoaùt-Caâu giaûi thoaùt-ba Minh, coù theå ñaït ñöôïc nieàm vui truù trong phaùp hieän taïi. nhöng maø khoâng noùi thì neân bieát laø coù khaùc. Laïi nöõa, ñaõ noùi ôû trong phaàn tröôùc ñaõ noùi, nghóa laø A-la-haùn ba Minh, hoaëc laø Tueä giaûi thoaùt, hoaëc laø Caâu giaûi thoaùt. Neáu noùi veà Tueä giaûi thoaùt, thì neân bieát laø ñaõ noùi ñeán Tueä giaûi thoaùt ba Minh; neáu noùi veà Caâu giaûi thoaùt, thì neân bieát laø ñaõ noùi ñeán Caâu giaûi thoaùt ba Minh, cho neân khoâng noùi rieâng bieät. Xöa ñoái vôùi nghóa naøy, coù hai Luaän sö: 1. Teân goïi Thôøi-tyø-la. 2. Teân goïi Luõ-sa-phieät-ma. Toân giaû

Thôøi-tyø-la chæ ca ngôïi taùn thöôûng veà Tueä, Toân giaû Luõ-sa- phieät-ma chæ ca ngôïi taùn thöôûng veà Dieät ñònh.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 781

Thôøi-tyø-la ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Tueä hôn haún chöù khoâng phaûi laø Dieät ñònh, bôûi vì Tueä coù sôû duyeân, Dieät ñònh thì khoâng coù sôû duyeân. Luõ-sa-phieät-ma ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Dieät ñònh hôn haún chöù khoâng phaûi laø Tueä, bôûi vì Dieät ñònh chæ rieâng Thaùnh giaû môùi coù, Tueä thì goàm chung dò sinh cuõng coù. Ngöôøi ca ngôïi taùn thöôûng veà Tueä, ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Neáu ngöôøi coù ñuû ba Minh chöù khoâng phaûi laø taùm Giaûi thoaùt, thì goïi laø ba Minh. Neáu ngöôøi coù ñuû ba Minh cuõng ñuû taùm Giaûi thoaùt, thì cuõng goïi laø ba Minh. Neáu ngöôøi coù ñuû taùm Giaûi thoaùt chöù khoâng phaûi laø ba Minh, thì goïi laø Caâu giaûi thoaùt. Neáu ngöôøi coù moät Minh-hai Minh, thì goïi laø Tueä giaûi thoaùt. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Tueä hôn haún Dieät ñònh. Ngöôøi ca ngôïi taùn thöôûng veà Dieät ñònh, ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Neáu ngöôøi coù ñuû taùm Giaûi thoaùt chöù khoâng phaûi laø ba Minh, thì goïi laø Caâu giaûi thoaùt. Neáu coù ñuû taùm Giaûi thoaùt cuõng coù ñuû ba Minh, thì cuõng goïi laø Caâu giaûi thoaùt. Neáu coù ñuû ba Minh chöù khoâng phaûi laø taùm Giaûi thoaùt, thì goïi laø ba Minh. Neáu coù moät Minh-hai Minh, thì goïi laø Tueä giaûi thoaùt. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Dieät ñònh hôn haún Tueä. Hai caùch noùi naøy ñeàu uoång phí coâng lao, ñoái vôùi vaên khoâng ích gì, ñoái vôùi nghóa khoâng ích gì. Nhöng ngöôøi coù ñuû ba Minh thì coù ngöôøi ñaït ñöôïc Dieät ñònh, coù ngöôøi khoâng ñaït ñöôïc Dieät ñònh. Neáu ñaït ñöôïc thì goïi laø Caâu giaûi thoaùt ba Minh, neáu khoâng ñaït ñöôïc thì goïi laø Tueä giaûi thoaùt ba Minh. Nay seõ noùi laïi ba Caên voâ laäu, nguyeân côù thieát laäp teân goïi sai bieät cuûa töøng loaïi moät. Hoûi: Vì sao goïi laø Vò tri ñöông tri caên? Ñaùp: Chöa haún ñaõ bieát maø bieát, chöa haún ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, bôûi vì ñoaïn boû khoâng coù trí cho neân goïi laø Vò tri ñöông tri caên. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Khoå phaùp trí nhaãn sinh khôûi, ñaït ñöôïc Hieän quaùn ñoái vôùi naêm uaån Khoå cuûa coõi Duïc; Khoå phaùp trí sinh khôûi laïi ñaït ñöôïc Hieän quaùn ñoái vôùi phaùp aáy, vaäy thì Hieän quaùn roài laïi Hieän quaùn, vì sao vaãn goïi laø Vò tri ñöông tri caên maø khoâng goïi laø Dó tri caên? Ñaùp: Khoå phaùp trí nhaãn ñoái vôùi naêm uaån Khoå cuûa coõi Duïc thì goïi laø Hieän quaùn chöù khoâng phaûi laø ñaõ Hieän quaùn, Khoå phaùp trí sinh khôûi thì môùi goïi laø ñaõ Hieän quaùn, nhöng khoâng phaûi laø ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, cho neân khoâng goïi laø Dó tri caên. Coù ngöôøi noùi: Khoå phaùp trí nhaãn ñoái vôùi naêm uaån Khoå cuûa coõi Duïc, tuy goïi laø Hieän quaùn maø khoâng goïi laø bieát, bôûi vì khoâng phaûi laø taùnh thuoäc trí; Khoå phaùp trí sinh khôûi thì môùi ñöôïc goïi laø bieát. Luùc baáy

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 782

giôø tuy goïi laø ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, nhöng khoâng phaûi laø ñaõ bieát maø bieát, cho neân khoâng goïi laø Dó tri caên. Vaû laïi, trong naøy döïa vaøo trí Hieän quaùn maø soaïn luaän chöù khoâng phaûi laø Nhaãn, cho neân cuõng khoâng

goïi laø ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, thì laøm sao goïi laø Dó tri caên? Coù ngöôøi noùi: Sau Khoå phaùp trí laïi coù ñaïo chöa haún ñaõ Hieän quaùn sinh khôûi, trí naøy laø chöa haún ñaõ Hieän quaùn, bò Giaùc laán eùp che phuû, laáy phía döôùi ñöa leân phía treân, bôûi vì löïc taêng thöôïng cuûa Giaùc aáy cho neân trí naøy khoâng ñöôïc töï taïi, vì vaäy Khoå phaùp trí khoâng goïi laø Dó tri caên. Nhaãn-trí khaùc cuõng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao goïi laø Dó tri caên? Ñaùp: Ñaõ bieát maø bieát, ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, bôûi vì ñoaïn boû khoâng coù trí cho neân goïi laø Dó tri caên. Hoûi:Neáu nhö vaäy thì Ñaïo loaïi trí nhaãn sinh khôûi, tröø ra phaùp cuøng coù töông öng vôùi töï taùnh aáy, ñoái vôùi taát caû caùc ñaïo thuoäc phaåm Loaïi trí ñeàu ñaït ñöôïc Hieän quaùn, töø ñaây veà sau Ñaïo loaïi trí sinh khôûi, ñoái vôùi phaùp cuøng coù töông öng vôùi Ñaïo loaïi trí nhaãn môùi ñaït ñöôïc Hieän quaùn. Luùc baáy giôø ñoái vôùi töï taùnh… cuûa Nhaãn aáy chöa haún ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, vì sao goïi laø Dó tri caên maø khoâng goïi laø Vò tri ñöông tri caên? Ñaùp: Caùc Sö nöôùc ngoaøi noùi saùt-na trong möôøi saùu taâm ñeàu laø Kieán ñaïo. Hoûi: Nay khoâng hoûi veà ñieàu aáy, chæ hoûi saùt-na trong möôøi laêm taâm laø Kieán ñaïo, thì vì sao nhö vaäy? Ñaùp: Toân giaû Taêng-giaø-phieät-toâ noùi raèng: “Luùc Ñaïo loaïi trí nhaãn hieän roõ ôû tröôùc maét, coù theå tu voâ löôïng saùt-na Ñaïo loaïi trí nhaãn cuûa vò lai, phaùp ñaõ tu aáy ñoái vôùi Nhaãn… cuûa hieän taïi ñaõ ñaït ñöôïc Hieän quaùn, cho neân khoâng coù loãi”. Ñieàu naøy khoâng hôïp lyù, bôûi vì ñaïo cuûa vò lai khoâng coù taùc duïng. Neân ñöa ra caùch traû lôøi naøy: Thuaän theo phaàn nhieàu maø noùi thì goïi laø ñaõ Hieän quaùn, nghóa laø ñaõ Hieän quaùn thì voâ löôïng voâ bieân, chöa haún ñaõ Hieän quaùn thì chæ coù moät ít. Ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn thì gioáng nhö maët ñaát, chöa haún ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn thì chæ baèng moät naém nhoû. Nuùi Dieäu Cao vaø moät haït buïi, bieån roäng vaø moät gioït nöôùc, ruoài muoãi ôû giöõa hö khoâng, ví duï cuõng nhö vaäy. Vì theá, thuaän theo phaàn nhieàu cho neân goïi laø Dó tri caên. Hoûi: Trong taâm thöù möôøi saùu phaûi gioáng nhö baûy trí, vì sao chæ noùi laø Dó tri caên, bôûi vì khoâng phaûi laø ñaõ bieát maø bieát? Ñaùp: Ñieàu naøy cuõng thuaän theo phaàn nhieàu maø noùi, nghóa laø saùt-

na thöù nhaát tuy töông töï vôùi baûy trí, nhöng caùc saùt-na sau ñeàu khaùc vôùi baûy trí, thuaän theo phaàn nhieàu maø noùi cho neân ñeàu goïi laø Dó tri caên, bôûi vì cuøng moät loaïi taùnh. Coù ngöôøi noùi: Töø ñaây veà sau laïi khoâng coù gì chöa haún ñaõ bieát, do Ñaïo laán eùp che phuû, khoâng laáy phía döôùi ñöa leân phía treân, khieán cho khoâng ñöôïc töï taïi, bôûi vì nhaát ñònh phaûi nhö vaäy, cho neân ñoái vôùi bieát noùi laø ñaõ bieát. Nhö luùc rôøi xa thì noùi laø ñaõ rôøi xa, ñieàu aáy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao goïi laø Cuï tri caên? Ñaùp: Ñaõ bieát maø bieát, ñaõ Hieän quaùn maø Hieän quaùn, bôûi vì khoâng ñoaïn boû khoâng coù trí ñaõ ñoaïn boû tröôùc ñaây, cho neân goïi laø Cuï tri caên. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì baäc Voâ hoïc ôû ba Thöøa ñeàu laø ngöôøi bieát ñaày ñuû, vì sao chæ coù Ñöùc Theá Toân goïi laø Phaät? Ñaùp: Bôûi vì coù naêng löïc giaùc ngoä ñaàu tieân, coù naêng löïc giaùc ngoä khaép nôi, coù naêng löïc giaùc ngoä rieâng bieät, cho neân goïi laø Phaät. Thanh

vaên-Ñoäc giaùc khoâng coù naêng löïc giaùc ngoä ñaàu tieân, khoâng coù naêng löïc giaùc ngoä khaép nôi, khoâng coù naêng löïc giaùc ngoä rieâng bieät, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi trí caûnh (nhó dieäm), töï mình giaùc ngoä, giaùc ngoä khaép nôi, giaùc ngoä khoâng coù sai laàm, thì goïi laø Phaät. Ñoäc giaùc tuy coù theå töï mình giaùc ngoä, maø khoâng coù hai loaïi coøn laïi; Thanh vaên thì caû ba loaïi ñeàu khoâng coù, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi caùc duyeân coù theå töï nhieân giaùc ngoä, giaùc ngoä taát caû caùc loaïi thì goïi laø Phaät. Ñoäc giaùc tuy coù töï nhieân giaùc ngoä maø khoâng coù giaùc ngoä taát caû caùc loaïi, Thanh vaên ñeàu khoâng coù, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu trí ñoái vôùi naêng giaùc-sôû giaùc, haønh töôùng-sôû duyeân, caên-nghóa cuûa caên, coù caûnh-caûnh, trong trí caûnh coù naêng löïc giaùc ngoä roõ raøng khaép nôi thì goïi laø Phaät; Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù nghe maø khoâng rôøi boû thì goïi laø Phaät, Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu trong söï noái tieáp nhau, vónh vieãn ñeø beïp taát caû caùc taäp khí phi lyù thì goïi laø Phaät, Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù naêng löïc thaáu suoát taän cuøng nguoàn goác ñoái vôùi doøng soâng duyeân khôûi raát saâu thì goïi laø Phaät, Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Vì theá trong kinh thí duï laáy ba loaøi thuù vöôït qua doøng soâng, ñoù laø thoû-ngöïa vaø voi. Thoû ôû treân maët nöôùc chæ bôi noåi maø vöôït qua, ngöïa coù luùc ñi treân ñaát-coù luùc bôi noåi maø vöôït qua, voi chuùa luoân luoân ñaïp thaáu

ñaùy maø vöôït qua. Thanh vaên-Ñoäc giaùc vaø Nhö Lai, vöôït qua doøng soâng duyeân khôûi nhö thöù töï cuõng vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoaïn boû hai loaïi khoâng bieát gì, ñoù laø nhieãm vaø khoâng nhieãm, thì goïi laø Phaät. Thanh vaên-Ñoäc giaùc chæ coù theå ñoaïn boû nhieãm, khoâng ñoaïn boû khoâng nhieãm, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoaïn boû hai loaïi nghi hoaëc, ñoù laø söï-tuøy mieân, thì goïi laø Phaät. Thanh vaên-Ñoäc giaùc chæ ñoaïn boû tuøy mieân maø khoâng ñoaïn boû söï, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu luùc Taän trí phaùt khôûi maø hai chöôùng ngaïi cuøng ñoaïn döùt, taâm ñöôïc giaûi thoaùt, ñoù laø phieàn naõo chöôùng vaø giaûi thoaùt chöôùng, thì goïi laø Phaät. Thanh vaên-Ñoäc giaùc hoaëc laø tröôùc thoaùt khoûi phieàn naõo chöôùng, sau lìa boû giaûi thoaùt chöôùng; hoaëc laø tröôùc lìa boû giaûi thoaùt chöôùng, sau thoaùt khoûi phieàn naõo chöôùng, khoâng coù ai cuøng luùc thoaùt boû, cho neân khoâng goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu ngöôøi coù ñuû hai loaïi vieân maõn thì goïi laø Phaät, ñoù laø sôû y vaø naêng y. Caùc höõu tình khaùc, hoaëc laø sôû y vieân maõn chöù khoâng phaûi laø naêng y, nhö Chuyeån Luaân Vöông; hoaëc laø naêng y vieân maõn chöù khoâng phaûi laø sôû y, ñoù laø Thanh vaên-Ñoäc giaùc. Chæ rieâng Phaät coù ñuû hai loaïi cho neân ñöôïc teân goïi laø Phaät. Coù ngöôøi noùi: Neáu ba söï vieân maõn thì goïi laø Phaät, ñoù laø saéc töôùng- doøng hoï-bieän taøi. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ba söï vieân maõn thì goïi laø Phaät, ñoù laø laäp theä nguyeän, thaønh töïu quaû-tuøy thôøi gian. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù ñuû ba nghieäp khoâng caàn phoøng ngöøa, ba Nieäm truù

khoâng cuøng chung, thì goïi laø Phaät. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu lôøi noùi khoâng khaùc nhau, bieän taøi khoâng taän cuøng, ghi nhôù khoâng laàm laãn, thì goïi laø Phaät. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù ñuû boán Trí thì goïi laø Phaät, ñoù laø Trí thuoäc nhaân toá, Trí thuoäc thôøi gian, Trí thuoäc hình töôùng, Trí thuoäc giaûng giaûi. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù ñuû boán Trí thì goïi laø Phaät, ñoù laø Trí khoâng coù ñaém tröôùc, Trí khoâng coù ngaên ngaïi, Trí khoâng coù laàm laãn, Trí khoâng lui suït. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù ñuû caùc loaïi giaùc ngoä thuoäc veà nhaân, caùc loaïi giaùc ngoä thuoäc veà quaû, caùc loaïi giaùc ngoä thuoäc veà töông tuïc, caùc loaïi giaùc ngoä thuoäc veà ñoái trò, thì goïi laø Phaät. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 785

Coù ngöôøi noùi: Neáu taùm phaùp cuûa theá gian maø khoâng theå naøo laøm nhieãm oâ ñöôïc, coâng ñöùc cuûa beán bôø giaûi thoaùt khoâng coù ai coù theå saùnh baèng, taát caû aùch naïn hieåm nguy ñeàu coù naêng löïc cöùu giuùp, thì goïi laø Phaät. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu coù ñuû möôøi taùm phaùp Baát coïng, möôøi Löïc, boán Voâ uùy, Ñaïi Bi, ba Nieäm truù baát coïng, thì goïi laø Phaät. Nhò thöøa thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ngöôøi coù taâm Ñaïi Bi bình ñaúng, hieän haønh khaép nôi voâ cuøng vi teá saâu xa, thì goïi laø Phaät. Saâu xa laø bôûi vì ñaõ tích taäp töø ba Voâ soá kieáp. Vi teá laø bôûi vì giaùc ngoä veà ba noãi khoå. Hieän haønh khaép nôi laø bôûi vì duyeân vôùi ba coõi. Bình ñaúng laø bôûi vì ôû giöõa ngöôøi thaân-keû oaùn maø chuyeån hoùa khoâng coù gì khaùc nhau. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân ñoái vôùi ngöôøi bieát ñaày ñuû trong ba Thöøa, chæ coù moät ngöôøi goïi laø Phaät. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá Toân töø trong Saéc uaån, chæ thieát laäp Nhaõn xöù... laøm Caên, chöù khoâng phaûi laø Saéc xöù? Ñaùp: Bôûi vì Saéc xöù...khoâng coù töôùng cuûa Caên. Coù ngöôøi noùi: Xöù beân trong thaâu nhieáp thì thieát laäp laøm Caên, xöù beân ngoaøi thaâu nhieáp thì khoâng thieát laäp. Coù ngöôøi noùi: Neáu cuõng laøm sôû y thì thieát laäp laøm Caên, chæ laøm sôû duyeân thì khoâng thieát laäp; coù caûnh vaø caûnh, noùi cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu chæ thuoäc veà soá höõu tình thì thieát laäp laøm Caên, neáu khoâng nhaát ñònh thì khoâng thieát laäp. Coù ngöôøi noùi: Neáu chæ laø coù Chaáp thoï thì thieát laäp laøm Caên, neáu khoâng coù Chaáp thoï vaø khoâng nhaát ñònh thì khoâng thieát laäp. Coù ngöôøi noùi: Neáu chæ thuoäc veà noái tieáp nhau thì thieát laäp laøm Caên, khoâng nhaát ñònh thì khoâng thieát laäp. Coù ngöôøi noùi: Neáu chæ laø thoï duïng noái tieáp nhau cuûa mình thì thieát laäp laøm Caên, khoâng nhaát ñònh thì khoâng thieát laäp. Coù ngöôøi noùi: Khoâng gioáng nhau thì thieát laäp laøm Caên, gioáng nhau thì khoâng thieát laäp. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá Toân töø trong Thoï uaån, thì Khoå thoï vaø Laïc thoï ñeàu thieát laäp laøm hai Caên, Thoï khoâng khoå khoâng laïc thì chæ thieát laäp laøm moät? Ñaùp: Thoï khoâng khoå khoâng laïc cuõng caàn phaûi thieát laäp laøm hai Caên, maø khoâng thieát laäp thì neân bieát laø coù caùch noùi khaùc. Laïi nöõa, bôûi vì muoán duøng caùc loaïi vaên töø-caùc loaïi ngoân thuyeát ñeå bieåu hieän ñoái vôùi nghóa laøm cho deã daøng

hieåu roõ.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 786

Laïi nöõa, muoán neâu roõ hai phöông phaùp-hai caùch thöùc, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, Khoå thoï vaø Laïc thoï, coù luùc saùng toû nhanh nhaïy, coù luùc khoâng saùng toû nhanh nhaïy, coù luùc noùng naûy tuøy tieän, coù luùc khoâng noùng naûy tuøy tieän, coù luùc an truù, coù luùc khoâng an truù. Nhöõng loaïi saùng toû nhanh nhaïy-noùng naûy tuøy tieän-khoâng an truù, thì thieát laäp laøm Öu-Hyû thoï; nhöõng loaïi khoâng saùng toû nhanh nhaïy-khoâng noùng naûy tuøy tieän- an truù, thì thieát laäp laøm Khoå-Laïc thoï. Thoï khoâng khoå khoâng laïc, chæ laø khoâng saùng toû nhanh nhaïy-khoâng noùng naûy tuøy tieän-an truù, cho neân hôïp laïi thieát laäp laøm moät. Laïi nöõa, bôûi vì Khoå thoï- Laïc thoï chuyeån ñoåi coù khaùc nhau, ñeàu phaân laøm hai, ñoù laø Laïc caên chuyeån khaùc-Hyû caên chuyeån khaùc, Khoå caên chuyeån khaùc-Öu caên chuyeån khaùc; Thoï khoâng khoå khoâng laïc chuyeån ñoåi khoâng coù gì khaùc nhau, cho neân hôïp laïi thieát laäp laøm moät. Laïi nöõa, bôûi vì Khoå thoï-Laïc thoï traùi ngöôïc laãn nhau, ñeàu phaân laøm hai, ñoù laø Khoå-Laïc traùi ngöôïc nhau, Öu-Hyû traùi ngöôïc nhau; Thoï khoâng khoå khoâng laïc khoâng coù traùi ngöôïc nhau nhö vaäy, cho neân chæ noùi laø moät. Hoûi: Vì sao Töôûng uaån khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Nhieàu phaùp khoâng phaûi laø Caên, sao chæ hoûi veà Töôûng? Hoûi: Nhö phaàn ít cuûa Saéc uaån-Haønh uaån thieát laäp laøm Caên, Thoï uaån-Thöùc uaån ñeàu thieát laäp laøm Caên, chæ rieâng Töôûng laø khoâng thieát laäp, vì vaäy cho neân hoûi? Ñaùp: Bôûi vì Töôûng khoâng coù töôùng cuûa Caên. Laïi nöõa, Caên laø do söùc mình maø chuyeån, Töôûng laø do nôi khaùc maø chuyeån. Nhö ngöôøi laøm möôùn, ngöôøi khaùc sai baûo thì laøm, khoâng sai baûo thì khoâng laøm; Töôûng ñoái vôùi caûnh maø chuyeån, cuõng laïi nhö vaäy. Nghóa laø Thoï-Tö-Thöùc tieáp nhaän caûnh taïo taùc phaân bieät roõ raøng roài, Töôûng môùi giöõ laáy töôùng. Laïi nöõa, Caên laø töï taïi, khoâng bò phaùp khaùc che khuaát, Töôûng bò Tueä che khuaát, cho neân khoâng noùi laø Caên. Nghóa laø Töôûng thieän bò Tueä thieän che khuaát, nhö ngöôøi ñoái vôùi vieäc thieän thì kheùo leùo choïn laáy töôùng, theá gian noùi ngöôøi naøy goïi laø ngöôøi thoâng minh trí tueä; Töôûng voâ kyù bò Tueä voâ kyù che khuaát, nhö ngöôøi ñoái vôùi coâng vieäc theá gian kheùo leùo choïn laáy töôùng, theá gian lieàn noùi ngöôøi naøy goïi laø ngöôøi trí tueä taøi tình; Töôûng nhieãm oâ bò Tueä ñieân ñaûo che khuaát, nhö noùi ñoái vôùi Voâ thöôøng khôûi leân Töôûng ñieân ñaûo laø Thöôøng, cho ñeán ñoái vôùi Voâ ngaõ khôûi leân Töôûng ñieân ñaûo veà Ngaõ.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 787

Hoûi: Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Vì sao Töôûng khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Nghóa veà taêng thöôïng laø nghóa cuûa Caên, Töôûng ít taêng thöôïng cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Töôûng cuõng coù taêng thöôïng, nhö noùi: Taát caû caùc phaùp höõu vi laàn löôït chuyeån ñoåi taêng thöôïng, caùc phaùp voâ vi taêng thöôïng ñoái vôùi höõu vi? Ñaùp: Toâi noùi laø ít chöù khoâng noùi laø khoâng coù. Vaû laïi, noùi laø Caên thì coù theå laøm haïi phieàn naõo, Töôûng khoâng coù

theå laøm haïi phieàn naõo. Hoûi: Töôûng cuõng coù theå laøm haïi phieàn naõo, nhö noùi: Tyø kheo ñoái vôùi Töôûng veà Voâ thöôøng, neáu taäp-neáu tu- neáu tu taäp nhieàu, thì coù theå tröø boû taát caû caùc tham cuûa coõi Duïc, tham cuûa coõi Saéc-Voâ saéc? Ñaùp: Ñaây laø ñoái vôùi Tueä maø noùi teân goïi cuûa Töôûng.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Caên laø nghóa veà laøm chuû, khoâng tuøy theo nôi khaùc; Töôûng thì tuøy theo nôi khaùc, taâm-taâm sôû khaùc phaân bieät caûnh roài môùi coù theå choïn laáy töôùng, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên.” sToân giaû Chuùng Theá noùi raèng: “Caên laø naëng veà thaät, taùc duïng cuûa Töôûng thì troâi noåi khoâng thaät, cho neân quaùn xeùt veà Thaéng giaûi goïi laø giaû töôûng; theá gian cuõng töø trong caùch hieåu khoâng thaät aáy noùi laø Töôûng cuûa oâng.” Toân giaû Giaùc Thieân noùi raèng: “Caên laø quyeát ñònh khoù coù theå lay ñoäng, taùc duïng cuûa Töôûng tuøy theo duyeân maø chuyeån dôøi khoâng nhaát ñònh, nhö hình aûnh trong hôi noùng cuûa aùnh maët trôøi, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên.” Hoûi: Vì sao phieàn naõo khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì phieàn naõo khoâng coù töôùng cuûa Caên, cho neân khoâng thieát laäp. Coù Sö khaùc noùi: Taêng thöôïng laø Caên, phieàn naõo thì thaáp keùm. Hoûi: Phieàn naõo coù theå laøm cho caùc quaû baùo noái tieáp nhau, huûy hoaïi caùc phaåm thieän, laøm cho chìm vaøo sinh töû, laøm cho caùch xa Nieát- baøn, khoù coù theå ñieàu phuïc, vì sao laïi thaáp keùm? Ñaùp: Bôûi vì caùc phieàn naõo thaáp heøn ñaùng cheâ traùch, ngöôøi trí ñeàu vöùt boû, cho neân goïi laø thaáp keùm, chöù khoâng phaûi laø khoâng coù theá duïng maø goïi laø thaáp keùm; nhö ñaúng caáp Chieân-ñoà-la, Boå-yeát-sa..., tuy coù theá duïng maø cuõng goïi laø thaáp keùm, bôûi vì bò nhöõng ngöôøi hôn haún khinh reû. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Thoï nhieãm oâ khoâng neân thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Thoï coù theá duïng taêng thöôïng ñoái vôùi phaåm taïp nhieãm, cho

neân thieát laäp laøm Caên; phieàn naõo thì khoâng nhö vaäy, bôûi vì döïa vaøo caùc Thoï maø sinh ra phieàn naõo. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Töôûng neân thieát laäp laøm Caên, bôûi vì cuõng coù theå sinh ra phieàn naõo? Ñaùp: Töôûng tuy coù theå sinh ra phieàn naõo, maø khoâng maïnh baèng Thoï. Bôûi vì nghóa naøy cho neân ôû trong chi Duyeân khôûi cuõng khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Thoï tuy laø tuøy thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm, maø cuõng quan heä qua laïi vôùi phaùp thieän; phieàn naõo chæ tuøy thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm maø khoâng thuaän vôùi thieän, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Gioáng nhö ngöôøi ñang ôû trong tuø, tuy thaáp keùm maø giao tieáp qua laïi vôùi ngöôøi cao quyù, khoâng phaûi laø nhö lính canh cöûa nguïc, tuy coù uy löïc quyeàn haïn laøm cho ngöôøi khaùc phaûi khoå sôû heát söùc maø voâ cuøng xaáu xa heøn haï, bôûi vì ñaùng chaùn gheùt cho neân ngöôøi cao quyù lìa xa. Toân giaû Taêng-giaø-phieät-toâ noùi raèng: “Neáu phaùp coù theå coù ñöôïc trong thaân coù nhieãm hay khoâng coù nhieãm thì thieát laäp laøm Caên; phieàn naõo chæ coù theå coù ñöôïc ôû trong thaân coù nhieãm, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên.” Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Öu caên vaø Cuï tri caên ñeàu khoâng neân thieát laäp, bôûi vì Öu caên chæ coù theå coù ñöôïc ôû trong thaân coù nhieãm, Cuï tri caên chæ coù theå coù ñöôïc ôû trong thaân khoâng coù nhieãm? Ñaùp: Coù

ngöôøi noùi: Caên laø nghóa veà laøm chuû, phieàn naõo khoâng phaûi laø chuû, bôûi vì laø taâm sôû phaùp. Neáu nhö vaäy thì Thoï... cuõng khoâng neân thieát laäp laøm Caên. Bôûi vì nhaân duyeân naøy, cho neân caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Hoûi: Vì sao Thoï thieän-nhieãm-voâ kyù ñeàu thieát laäp laøm Caên, Tueä- Nieäm-Ñònh chæ coù thieän thieát laäp laøm Caên chöù khoâng phaûi laø nhieãm vaø voâ kyù? Ñaùp: Thoï coù theá duïng taêng thöôïng thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm, Thoï thieän-nhieãm-voâ kyù ñeàu coù theá löïc, bôûi vì thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm cho neân cuøng thieát laäp laøm Caên. Tueä-Nieäm-Ñònh coù theá duïng taêng thöôïng thuaän vôùi phaåm thanh tònh, chæ coù Tueä-Nieäm-Ñònh thieän thuaän vôùi phaåm thanh tònh cho neân thieát laäp laøm Caên; Tueä-Nieäm-Ñònh nhieãm laïi giuùp ñôõ laãn nhau ñoaïn maát phaåm thanh tònh, Tueä-Nieäm-Ñònh voâ kyù cuõng khoâng thuaän vôùi phaåm thanh tònh, vì vaäy cuõng khoâng thieát laäp laøm Caên. Coù Sö khaùc noùi: Thoï ñoái vôùi ba phaåm ñeàu coù theá duïng, cho neân ñeàu thieát laäp laøm Caên. Tueä-Nieäm-Ñònh chæ coù theá duïng ñoái vôùi phaåm thanh tònh, cho neân chæ coù thieän thieát laäp laøm Caên. Nguyeân côù theá naøo?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 143 789

Bôûi vì löïc cuûa caùc Thoï laøm cho loaøi höõu tình chuyeån bieán theo caùc söï vieäc thuoäc veà thieän-nhieãm-voâ kyù. Bôûi vì Thoï maïnh hôn ñoái vôùi phaåm thanh tònh, cho neân noùi ôû trong Giaùc chi-Tónh löï chi; bôûi vì maïnh hôn ñoái vôùi phaåm taïp nhieãm, cho neân noùi ôû trong möôøi hai Chi duyeân khôûi; khoâng phaûi laø maïnh hôn ñoái vôùi hai phaåm, nghóa laø bôûi vì Thoï cho neân taïo taùc caùc loaïi söï nghieäp voâ kyù. Tueä-Nieäm-Ñònh thì khoâng nhö vaäy. Vì vaäy neân bieát YÙ caên cuõng maïnh hôn ñoái vôùi ba phaåm, cho neân thieän- nhieãm-voâ kyù ñeàu thieát laäp laøm Caên. Maïnh hôn ñoái vôùi ba phaåm, bôûi vì phaùp thuoäc veà ba phaåm ñeàu döïa vaøo taâm. Hoûi: Vì sao Taùc yù-Thaéng giaûi-Xuùc-Duïc khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù töôùng cuûa Caên. Nghóa laø Taùc yù tuy coù theå phaùt ñoäng laøm cho yù höôùng ñeán caûnh sôû duyeân, nhöng khoâng phaûi laø taát caû moïi luùc thöôøng coù taùc duïng thuø thaéng, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Phaùp naøy ñoái vôùi phaåm thanh tònh leõ naøo khoâng coù taùc duïng thuø thaéng, bôûi vì nhöõng ngöôøi tu Ñònh thì luùc baét ñaàu tu Ñònh, taát caû ñeàu nhôø vaøo löïc cuûa Taùc yù? Ñaùp: Luùc baét ñaàu tu Ñònh khieán cho taâm höôùng ñeán caûnh, tuy laø taïm thôøi coù löïc, nhöng taâm truù vaøo caûnh roài thì khoâng coøn taùc duïng thuø thaéng, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Thaéng giaûi tuy coù theå khieán cho taâm quyeát ñònh phuø hôïp ñoái vôùi caûnh, maø ñoái vôùi söï sinh tröôûng thì khoâng coù taùc duïng thuø thaéng naøo khaùc, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Leõ naøo khoâng phaûi laø Thaéng giaûi ôû trong phaùp thieän cuõng coù taùc duïng thuø thaéng, cho neân ôû trong naêm Uaån nhö Giôùi..., möôøi chi Voâ hoïc ñeàu kieán laäp hay sao? Ñaùp: ÔÛ phaàn vò lìa nhieãm hieån baøy töôùng lìa nhieãm, thieát laäp Uaån giaûi thoaùt thuoäc veà chi Chaùnh giaûi thoaùt, tröø ñieàu naøy ra laïi khoâng coù taùc duïng thuø thaéng naøo veà sinh tröôûng, bôûi vì khoâng coù töôùng cuûa Caên, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Xuùc tuy khieán cho taâm thuaän theo Xuùc ñoái vôùi

caûnh sinh ra caùc Thoï, nhöng ñoái vôùi phaåm nhieãm-tònh thì khoâng coù taùc duïng thuø thaéng naøo khaùc,cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Leõ naøo khoâng phaûi sinh ra Thoï töùc laø taùc duïng thuø thaéng hay sao? Ñaùp: Thoï ñoái vôùi nhieãm-tònh coù coâng naêng thuø thaéng thì coù theå thieát laäp laøm Caên. Xuùc chæ sinh ra Thoï chöù khoâng coù taùc duïng thuø thaéng

ñích thöïc ñoái vôùi phaåm nhieãm-tònh. Vaû laïi, Xuùc chæ coù theå tuøy thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm chöù khoâng phaûi laø thuaän vôùi phaåm thanh tònh, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Phaàn nhieàu thuaän vôùi phaåm thanh tònh thì thieát laäp laøm caùc Caên, chính vì vaäy cho neân Duïc khoâng thieát laäp laøm Caên, bôûi vì cuõng khoâng coù taùc duïng thuø thaéng ñoái vôùi phaåm thanh tònh. Hoûi: Trong kinh noùi caùc phaùp laáy Duïc laøm caên baûn, caùc phaåm nhieãm-tònh ñeàu töø Duïc maø sinh ra, taïi sao khoâng coù taùc duïng thuø thaéng ñoái vôùi phaåm thanh tònh? Ñaùp: Tuy phaåm nhieãm-tònh khoâng coù Duïc thì khoâng sinh ra, maø trong kinh noùi laø caùc phaùp caên baûn, nhöng ñaõ sinh ra roài thì khoâng coøn taùc duïng thuø thaéng. Vaû laïi, phaàn nhieàu thuaän vôùi AÙi cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên, bôûi vì thuaän theo phaùp thaáp keùm chöù khoâng phaûi laø taêng thöôïng. Hoûi: Tö coù theå khieán cho taâm taïo taùc thieän aùc, thieát laäp laøm yù ng- hieäp, coù theå phaùt khôûi thaân-ngöõ, coù theå caûm laáy sinh töû, coù taùc duïng taêng thöôïng maïnh hôn phaùp khaùc, vì sao khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì chæ thuaän vôùi phaåm taïp nhieãm, khoâng phaûi laø phaåm thanh tònh, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Coù ngöôøi noùi: Caùc nghieäp töø phieàn naõo sinh ra, bôûi vì phieàn naõo thaáp heøn chöù khoâng phaûi laø taêng thöôïng, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên; nghieäp cuõng phaûi nhö vaäy. Nhö ngöôøi heøn moïn maø sinh ra con caùi, moïi ngöôøi ñeàu gheùt boû khoâng keát hoân qua laïi vôùi nhau, caùc nghieäp cuõng nhö vaäy, cho neân khoâng coù nghóa cuûa Caên. Hoûi: Vì sao trong taâm sôû phaùp thieän, chæ coù hai phaùp thieát laäp laøm Caên, nhöõng phaùp coøn laïi ñeàu khoâng thieát laäp? Ñaùp: Bôûi vì nhöõng phaùp coøn laïi ñeàu khoâng coù töôùng cuûa Caên. Nghóa laø Tín coù theå laøm caên baûn cho caùc phaùp thieän, khoâng coù phaåm thieän naøo taùch lìa Tín maø thaønh töïu; Tinh tieán coù theå thuùc ñaåy phaùt khôûi caùc phaùp thieän khaép nôi, khoâng coù phaåm thieän naøo taùch lìa Tinh tieán maø thaønh töïu. Bôûi vì hai phaùp naøy coù nghóa taêng thöôïng hôn haún, cho neân coù theå thieát laäp laøm Caên, nhöõng phaùp coøn laïi thì khoâng nhö vaäy. Hoûi: Hai loaïi Taøm-Quyù thuoäc veà töï taùnh thieän, noùi laø phaùp thieän (baïch phaùp),vì sao khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Hai loaïi naøy coù theå ñoái trò vôùi taâm baát thieän khaép nôi, bôûi vì töï taùnh baát thieän luoân luoân laø phaåm aùc (haéc phaåm), cho neân noùi ñeán teân goïi laø thieän (baïch) vaø töï taùnh thieän; nhöng ôû trong söï sinh tröôûng cuûa caùc phaùp thieän, bôûi vì khoâng coù coâng naêng thuø thaéng naøo khaùc, cho neân khoâng coù nghóa cuûa Caên.

Hoûi: Khoâng coù Tham-khoâng coù Nhueá goïi laø Caên thieän, vì sao trong naøy khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Kieán laäp veà Caên aáy, cuøng vôùi nghóa naøy khaùc nhau. Nghóa laø phaùp do loaïi aáy ñoái trò ñi cuøng vôùi saùu Thöùc, bao goàm naêm phaùp ñaõ ñoaïn laø taùnh tuøy mieân, coù theå phaùt khôûi nghieäp aùc thoâ naëng cuûa thaân-ngöõ, laøm gia haïnh thuø thaéng cho ñoaïn maát Caên thieän; ñaày ñuû naêm nghóa aáy cho neân thieát laäp laøm Caên baát thieän. Ba loaïi nhö khoâng coù Tham… coù theå ñoái trò vôùi loaïi aáy, vaø khôûi leân caùc nghieäp thieän phaân taùn, cho neân goïi laø Caên thieän. Trong naøy, Tín… thieát laäp laøm Caên, bao goàm höôùng veà söï sinh tröôûng taát caû caùc phaùp thieän, phaàn nhieàu döïa vaøo söï tuøy thuaän vôùi phaåm thieän xuaát theá, cho neân khoâng coù Tham… ñoái vôùi ñieàu naøy khoâng phaûi laø Caên. Hoûi: Khinh an-khoâng laøm haïi-khoâng phoùng daät-Xaû, vì sao khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù töôùng cuûa Caên. Nghóa laø phaùp do loaïi aáy ñoái trò laø boán tuøy phieàn naõo, ba loaïi chæ laø taâm nhieãm oâ khaép nôi, moät loaïi laøm baïn vôùi Taàm aùc, laøm naõo loaïn Boà-taùt vaø ngaên caûn choïn laáy Boà-ñeà, cho neân trong phaùp thieän thieát laäp nhöõng loaïi aáy laøm chuû theå ñoái trò. Nhöng ñoái vôùi söï sinh tröôûng cuûa phaùp thuoäc phaåm thanh tònh, khoâng coù coâng naêng thuø thaéng naøo khaùc, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Caùc phaùp thieän ñeàu döïa vaøo khoâng phoùng daät maø khôûi leân, vì sao noùi coâng naêng khoâng phaûi laø thuø thaéng? Ñaùp: Bôûi vì nhöõng loaïi naøy chæ coù theå tröø boû caùc phaùp phoùng daät, khieán cho caùc phaåm thieän döïa vaøo Tín… maø sinh khôûi, khoâng phaûi laø loaïi aáy töï mình coù theå coù taùc duïng sinh tröôûng. Hoûi: Vui möøng-Chaùn ngaùn(haân-yeám), vì sao khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: ÔÛ trong phaàn vò phaân taùn thì taùc duïng cuûa loaïi naøy tuy laø thuø thaéng, nhöng ôû trong phaàn vò Ñònh thieän thì taùc duïng khoâng roõ raøng, taùc duïng cuûa Caên nhaát ñònh phaûi thuø thaéng ôû trong hai phaàn vò, maø ôû phaàn vò Ñònh thì roõ raøng taêng maïnh, cho neân hai phaùp aáy khoâng coù nghóa cuûa Caên. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì vì sao thieát laäp Tín laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì taùc duïng laéng trong thanh tònh bao goàm taát caû caùc phaàn vò, khoâng phaûi laø chæ ôû phaàn vò phaân taùn, cho neân thieát laäp laøm Caên. Hoûi: AÙc taùc-Thuïy mieân vaø Taàm-Töù, vì sao khoâng phaûi laø Caên? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù töôùng cuûa Caên. Nghóa laø hai loaïi tröôùc chæ thuoäc veà taâm phaân taùn, hai loaïi sau khoâng bao goàm taát caû caùc coõi-ñòa,

vaø ñeàu khoâng coù coâng naêng thuø thaéng veà sinh khôûi phaùp thieän, cho neân ñeàu khoâng noùi laø coù nghóa cuûa Caên. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì boán loaïi nhö Khoå thoï…khoâng neân thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Noùi toùm laïi laø Thoï coù khaép caùc phaàn vò, döïa vaøo chuûng loaïi aáy ñeàu noùi laø Caên, vaø Thoï ñeàu coù söï sinh tröôûng taêng thöôïng, boán loaïi aáy thì khoâng nhö vaäy. Hoûi: Trong Ñaïo chi thieát laäp Taàm, trong Tónh löï chi thieát laäp Taàm- Töù, leõ naøo khoâng phaûi laø sinh tröôûng coù taêng thöôïng thuø thaéng hay sao? Ñaùp: Nhöõng loaïi naøy coù löïc thuùc ñaåy duy trì ñoái vôùi Ñònh-Tueä, cho neân thieát laäp laøm Chi,

khoâng phaûi laø coù taùc duïng taêng thöôïng ñoái vôùi söï sinh tröôûng, cho neân khoâng phaûi laø Caên. Hoûi: Vì sao ñoái vôùi caùc Haønh khoâng töông öng chæ rieâng Maïng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì chæ rieâng Maïng caên coù nghóa cuûa Caên. Nghóa laø loaïi aáy chæ laø do soá höõu tình thaâu nhieáp, chæ laø dò thuïc, coù theå tuøy yù duy trì khaép nôi, cho neân thieát laäp laøm Caên, nhöõng loaïi coøn laïi thì khoâng nhö vaäy. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì ba nghóa veà boán töôùng höõu vi ñeàu khoâng coù, khoâng coù dò thuïc cuûa Töôûng, khoâng coù nghóa duy trì khaép nôi, Chuùng ñoàng phaàn aáy khoâng phaûi laø chæ coù dò thuïc, bôûi vì noù cuõng bao goàm taùnh thuoäc ñaúng löu. Hai loaïi khoâng coù taâm ñònh, danh cuù-vaên thaân, ñaéc-phi ñaéc..., khoâng coù hai nghóa sau, cho neân taát caû nhöng loaïi aáy ñeàu khoâng thieát laäp laøm Caên. Hoûi: Neáu nghóa veà toái thaéng laø nghóa cuûa Caên, thì Nieát-baøn laø toái thaéng ôû trong taát caû caùc phaùp, vì sao khoâng thieát laäp laøm Caên? Ñaùp: Bôûi vì Nieát-baøn laø nôi caùc Caên dieät heát, nôi Caên dieät heát thì khoâng goïi laø Caên; nhö nôi huûy hoaïi caùc loaïi bình-chaäu... thì khoâng goïi laø bình-chaäu... Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp hieän haønh giöõa theá gian, choïn laáy quaû- mang laïi quaû, coù caùc taùc duïng, bieát roõ raøng sôû duyeân, thì coù theå thieát laäp laøm Caên; Nieát-baøn thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp sinh dieät coù nhaân-coù quaû-coù töôùng höõu vi, thì coù theå thieát laäp laøm Caên; Nieát-baøn thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Caên laø thuoäc veà nhaân-thuoäc veà duyeân hoøa hôïp maø sinh; Nieát-baøn thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu nhö phaùp vì sinh maø sinh, vì laõo maø laõo, vì dieät maø dieät, thì coù theå thieát laäp laøm Caên; Nieát-baøn thì khoâng nhö vaäy.

Coù ngöôøi noùi: Caên laø thuoäc veà uaån-thuoäc veà ñôøi, do caùc khoå maø thuaän theo; Nieát- baøn thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Caên laø coù töôùng tröôùc-sau, coù töôùng thöôïng-trung- haï; Nieát-baøn thì khoâng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Toái thaéng laø nghóa cuûa Caên, ñoù laø ôû trong phaùp höõu vi thuø thaéng maø coù taùc duïng; Nieát-baøn laø toái thaéng ôû trong taát caû caùc phaùp, maø khoâng coù taùc duïng, cho neân khoâng thieát laäp laøm Caên. Hö khoâng Phi traïch dieät khoâng thieát laäp laøm Caên, nghóa döïa theo ñaây neân bieát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.